

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญ และปัญหา

ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์เลี้ยงคู่กับเกษตรกรไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นอาหารโปรตีนในครัวเรือนเป็นหลัก หรือจำหน่ายในพื้นที่ และบางครั้งใช้สำหรับพิธีกรรมต่างๆ ของแต่ละชนเผ่าบนพื้นที่สูง และปัจจุบันมีความนิยมในการรับประทานไก่พื้นเมืองมากกว่าไก่เนื้อตามท้องตลาด เนื่องจากเนื้อแน่น รสชาติอร่อย มีความต้องการของตลาดสูง ถึงจะมีข้อจำกัดการเลี้ยงในเรื่องของการเจริญเติบโตที่ต่ำ ผลิตได้ปริมาณน้อย เพราะแต่ละบ้านเลี้ยงประมาณ 5-10 ตัวต่อครัวเรือน แต่ไก่พื้นเมืองมีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงบนพื้นที่สูงได้ดี ทนทานต่อโรค และสัตว์รบกวนอื่นๆ ได้ดีกว่าไก่เนื้อ สามารถฟักไข่เองได้เลี้ยงลูกได้ดี จนทำให้สามารถสืบทอดแพร่พันธุ์ได้จนถึงทุกวันนี้ แต่ไก่พื้นเมืองมีความหลากหลายของสายพันธุ์ มีการเจริญเติบโตที่ต่างกันตามสภาพของพื้นที่เลี้ยง และเกษตรกรของชุมชนบนพื้นที่สูงมีการเลี้ยงกันค่อนข้างมาก ซึ่งแต่ละท้องถิ่นมีไก่พื้นเมืองประจำถิ่นของแต่ละพื้นที่แต่เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยหรือเลี้ยงหลังบ้านทำให้อัตราการสูญเสียค่อนข้างมาก รวมถึงมีการนำไก่พื้นเมืองต่างถิ่นเข้ามาเลี้ยงและให้ผสมพันธุ์กันเองแบบธรรมชาติ จึงส่งผลให้สายพันธุ์ดั้งเดิมค่อยๆ หายไป แต่จะมีสายพันธุ์ลูกผสมเพิ่มมากขึ้น

การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพไก่พื้นเมือง เป็นการศึกษาที่สามารถใช้ทำการประเมินสถานะภาพของไก่ และสามารถประกอบทางด้านการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์โดยการจำกัดการล่า และการเลี้ยงเพิ่มจำนวนประชากร (stock enhancement) แล้วปล่อยคืนสู่ธรรมชาติหรือส่งเสริมการเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมเนื่องจากความแตกต่างของฝูงไก่ภูมิประเทศวิธีการผสมคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ทำให้เกิดความหลากหลายของสีขนซึ่งใช้จำแนกพันธุ์ไก่พื้นเมืองดังที่โครงการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพด้านปศุสัตว์ (2546) ได้จำแนกสีของไก่พื้นเมืองไทยเป็น 9 ประเภทได้แก่สีเหลืองสีประดู่สีเขียวสีเทาสีเลาสีทองแดงสีด่างสีลายสีเหลืองและได้รวบรวมลักษณะมาตรฐานไก่พื้นเมืองไทยได้ 12 สายพันธุ์ได้แก่ไก่เหลืองหางขาว ไก่พระนเรศวร ไก่ประดู่หางดำ ไก่ประดู่เลาหางขาว ไก่เขียวเลาหางขาว ไก่เขียวหางดำ ไก่เทาหางขาว ไก่ทองแดงหางดำ ไก่ขนแดง ไก่ขนกุด ไก่ลายหางขาว และไก่สี นอกจากนี้ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์เอกลักษณ์ประจำถิ่นหลายพื้นที่ในประเทศไทยเช่นเหลืองหางขาว

(พิษณุโลก) ประดู่หางดำ(สุโขทัย) แสมดำ(พิจิตร) เขียวหางดำ(อุตรดิตถ์และฉะเชิงเทรา) เทาทางขาว (ตาก) ต่าง (แพร่) แดง (อุดรธานี) เป็นต้น (ปรีชา, 2558)

จากการรวบรวมและศึกษาลักษณะสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองใน 10 พื้นที่ งบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้แก่ (1) สายพันธุ์จากบ้านดง จ.แม่ฮ่องสอน (2) สาย อ.ลี จ.ลำพูน (3) สายบ้านห้วยน้ำกั้น อ.เวียงป่าเป้า จ. เชียงราย (4) สาย อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ (5) สายบ้านหาดส้มปอย อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ (6) สายบ้านปางแดงใน อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ (7) สายคอยอินทนนท์ จ.เชียงใหม่ (8) สายบ้านยั้งเมิน อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ (9) สาย จ.แม่ฮ่องสอน และ (10) สายบ้านแม่สาบ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ โดยทำการเก็บรวบรวมไก่พ่อแม่พันธุ์จำนวน 10 ตัว แม่พันธุ์ 50 ตัว โดยมาจากสายพันธุ์ในแต่ละพื้นที่อย่างละ 6 ตัว อัตราส่วนพ่อพันธุ์ 1 ตัวต่อแม่พันธุ์ 5 ตัว พบว่าอายุไก่เมื่อเริ่มผสมพันธุ์ได้มีอายุตั้งแต่ 5 เดือนขึ้นไป เพศผู้มีน้ำหนักระหว่าง 1.0-1.5 กก. เพศเมีย มีน้ำหนักอยู่ระหว่าง 0.8-1.2 กก. ลักษณะขนมีสีน้ำตาลแดง เหลือง ดำน้ำตาล ดำ คอมีสีน้ำตาลแดง เหลือง ปีกมีสีเหลือง ดำน้ำตาล และหาง มีสีดำน้ำตาล เขียว ลักษณะหงอนแบบจักร ดุมหูสีแดงและสีขาว สีแข้งมีสีเทาและสีดำ ความสูง (วัดจากพื้นผ่านดวงตาลถึงปลายหงอน) เฉลี่ยตัวผู้เท่ากับ 35.6 เซนติเมตร ตัวเมีย เท่ากับ 27.7แต่ยังมีจำนวนประชากรไก่พื้นเมืองที่ยังไม่เพียงพอต่อการคัดเลือกและเก็บข้อมูล ดังนั้นการศึกษาพันธุ์ไก่พื้นเมืองในครั้งนี้จึงควรศึกษาถึงสมรรถภาพการผลิตและการคัดเลือกพ่อ แม่พันธุ์ที่มีสมรรถภาพดีในการผลิตลูกรุ่นต่อไป และใช้เป็นประโยชน์ในด้านการเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้มีศักยภาพต่อการส่งเสริมให้เกษตรกรในท้องถิ่นได้เลี้ยงเพื่อเป็นแหล่งอาหารโปรตีน การสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อคัดเลือกพันธุ์ไก่พื้นเมืองบนพื้นที่สูงที่มีสมรรถภาพการผลิตสำหรับบริโภคและส่งเสริมเป็นอาชีพ